

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta	Roman BUCHTELE
Název práce	Diskurs trvale udržitelného rozvoje a jeho dopad na odbornou veřejnost
Název a typ studijního programu	Ekonomika a management / Navazující
Fakulta / katedra	Ekonomická fakulta / KRM
Vedoucí práce	Lapka Miloslav, doc. PhDr. CSc.
Oponent	Mgr. Eduard Petiška

Posudek závěrečné práce

1. Význam a náročnost tématu 1.0
2. Logická struktura práce 1.0
3. Naplnění cíle práce 1.0
4. Metodický postup 1.0

Poznámka: Metodickou část (statistiku a korelační analýzu) nedokáži expertně posoudit, vzhledem k tomu, že byla konzultována s dr. Vávrou tak předpokládám, že zde nejsou závažné nedostatky.

5. Hodnocení teoretického zobecnění a přínosu 1.0
6. Práce s literaturou 2.0

Poznámka: Postrádám zahraniční studie zabývající se tematikou práce (výzkumy zaměřené na studenty).

7. Formální stránka 1.5

Poznámka: U internetových zdrojů by bylo vhodné uvést datum přístupu. U označení citovaných stránek používat české "s." Sjednotit styl citace v seznamu literatury (Používat pouze "dostupné z" a ne jednou to a podruhé "Retrieved from").

Závěr

Hodnocení práce (známka): **velmi dobře**
Doporučuji práci k obhajobě: **ANO**

Otázky pro diskusi a poznámky

Kritické poznámky a celkový přínos, celková hodnota práce

Diplomová práce má dobře vytyčený cíl, metodu zkoumání a přehlednou strukturu. Cílem práce bylo: „zjistit, zda diskurs TUR má nějaký dopad na odbornou veřejnost ve smyslu znalostí témat a principů TUR, případně dopad na hodnotovou orientaci.“ Za tímto účelem byla zvolena kvantitativní metoda a realizován výzkum mezi studenty ekonomických oborů. Na základě výsledků pak autor otestoval hypotézy a došel k závěru, že „diskurs TUR má dopad jak ve smyslu znalosti témat a principů environmentálního pilíře TUR, tak i dopad na hodnotovou orientaci“. Můžeme proto konstatovat, že cíl práce byl naplněn. Autor prokázal, že se dostatečně seznámil s teoretickými východisky, na jejichž základě byl schopný navrhnout design výzkumu a ten úspěšně realizovat a

vyhodnotit. Práci je proto možné doporučit k obhajobě. Problematika práce je navíc relevantní pro environmentální studia a vzdělávání k udržitelnému rozvoji a stálo by za to ji přepracovat do podoby odborného článku a poslat do tematického periodika (v ČR např. Envigogika).

Při přepracování do podoby odborného článku by ale bylo vhodné učinit některé úpravy, které by vedly ke zkvalitnění práce. Předně by bylo vhodné provést důkladnou rešerši stávajícího vědeckého poznání, resp. výzkumů na tuto problematiku (zaměřenou na odbornou veřejnost/studenty) a výsledky pak diskutovat. Absence takové rešerše je hlavním nedostatkem práce. Tato rešerše by si zasloužila samostatnou kapitolu v teoretických východiscích, přičemž na jejím základě mohl být ještě lépe navržen design výzkumu. V diskuzi je zmíněn pouze jeden starší zahraniční výzkum a v českém kontextu není např. vůbec zmíněn průzkum společnosti Unilever, který je pro problematiku práce a diskuzi velmi relevantní (<https://byznys.ihned.cz/c1-63264620-pruzkum-studenti-neumi-vysvetlit-co-znamenaji-pojmy-udrzitelny-rozvoj-nebo-csr>). Nabízí se proto domněnka, že studenti moc nevědí, co udržitelný rozvoj znamená a i když o něm již slyšeli, popř. „studovali předmět obsahující tematiku TUR a jeho principů“, jeho diskurzem nemusí být mnoho ovlivněni. V tomto kontextu je zajímavá otázka diplomové práce č. 16 („Když se řekne „trvale udržitelný rozvoj“, jaká první asociace se Vám vybaví? S jakým slovem či pocitem máte tento termín spojen?“), kterou by možná stálo za to nakódovat a vymezit kategorie, což by byl podnětný příspěvek do diskuze týkající se vnímání udržitelného rozvoje.

Připomínky:

- Problematické je vymezení udržitelnosti: „Udržitelný rozvoj je cesta k udržitelnosti.“ (s. 14). To je silné tvrzení, pokud nemá citaci na dobrou argumentaci. Implikuje totiž představu, že udržitelný rozvoj není konečný cíl ale pouze metoda jak dosáhnout stavu „udržitelnosti“ (v němž již další rozvoj nebude potřeba). Udržitelnost se dá chápat také jako protipól rozvoje, právě udržitelný rozvoj je spojením obou dimenzí. To je také předmětem jeho kritiky (další rozvoj již není možný).
- Židovsko-křesťanské chápání životního prostředí (s. 27): Můžeme také zmínit příběh o velké potopě, v němž Hospodin přikázal Noemovi, aby vzal na palubu všechna zvířata – to se dá chápat jako počátek ochrany biodiverzity (již Židé si uvědomili, že pro zdravé životní prostředí nejsou důležitá jen zvířata, která přímo využívají, ale je potřeba zachovávat rozmanitost druhů).
- Pro aktuálnost práce by bylo vhodné zmínit Cíle udržitelného rozvoje jako nejvýznamnější současný počin, který ilustruje jak udržitelný rozvoj aplikovat v praxi.
- Autor tvrdí: „Dnes jsme již denně svědky toho, že meze byly opravdu překročeny.“ (s. 10). To by si ale zasloužilo lepší argumentaci než: „Důkazem může být například úbytek ryb v mořích a oceánech a následný pokles výdělků z rybolovu.“ V tomto kontextu je zajímavá koncepce Planetárních mezí: https://en.wikipedia.org/wiki/Planetary_boundaries
- Autor v textu používá pojem: „výzkumná otázka“ jako označení pro otázky v dotazníku. Výzkumná otázka je ale terminus technicus, který by se měl používat ve správném významu (definovat cíl a směr výzkumu).

Otázky nebo témata pro diskusi před komisí

Diskutovat výsledky práce v kontextu stávajícího vědeckého poznání. Provést rešerši vědeckých prací ve Web of Science/Scopus/Scholar, které se zabývaly podobnou problematikou, zmínit nejvýznamnější studie a diskutovat jejich výsledky se závěry práce (Pokud se s tím autor dobře vypořádá, navrhuji zlepšit výslednou známku z navržené 2 na 1).

Autor píše: „Odborná veřejnost, na kterou má diskurs TUR dopad, chápe nutnost respektování

kulturní rozmanitosti jako podmínku pro zdravé životní prostředí.“ Tento předpoklad staví pravděpodobně na domněnce: „že odlišné světové kultury tradičně ovládaly způsoby, jak se vypořádat s problémy. Takto fungující kulturní diverzita byla téměř zničena před cca dvěma sty lety a na její místo nastoupila univerzální nadnárodní kultura (Court, 1992, p. 27).“ Z toho se může zdát, že jiné kultury byly více environmentálně uvědomělé. Proti tomuto názoru je ale možné poukázat na domněnku, že i jiné kultury si své prostředí ničily: Pravěcí lovci možná přispěli k vyhynutí mamutů, starověké kultury na předním východě si pravděpodobně ničily lesy a přispívaly k desertifikaci, stejně tak kolaps mayské kultury mohl být zapříčiněn zničením životního prostředí atd. (viz: <https://www.mnn.com/earth-matters/wilderness-resources/photos/9-ancient-man-made-environmental-catastrophes/collapse-of->).

Navrhuji proto otázky pro autora do diskuze: Myslí si, že je kulturní rozmanitost opravdu podmínkou pro zdravé životní prostředí? Co kultury, které nemají k ochraně životního prostředí vztah? Nebylo by lepší ustanovení jedné globální kultury, která má ochranu životního prostředí jako ústřední hodnotu – kategorický kulturní imperativ (jak píše Al Gore (Země na misce vah): „Dospěl jsem k přesvědčení, že musíme začít rázně a nedvojmyslně jednat: musíme učinit záchranu životního prostředí ústředním organizačním principem civilizace. Ať už si to uvědomujeme nebo ne, jsme účastníky ohromné bitvy o rovnováhu na této planetě a začneme v ní vítězit teprve tehdy, až sdílený pocit naléhavého nebezpečí vyburcuje většinu lidí na světě, aby spojili své síly.“)? A pokud bychom poslechli Al Gorea nemohla by být ochrana životního prostředí zneužita nějakým totalitním režimem jako se tomu již stalo (viz kniha Ekofašismus)?

Datum: 19.04.2018

Podpis oponenta